

R. 6, 96, 7. °केसर AK. 2, 4, 3, 45. TRIK. 2, 4, 20. HAN. 180. °केसर n. die Blüthe dieses Baumes SUÇR. 1, 139, 14. नागकेसरचूर्णक HAN. 45.

नागखण्ड (1. नाग 1, a + खण्ड) N. eines der 9 Theile von Bhārata-varsha TROYER in RĀGA-TAR. II, 314 (नागकुन्द). — Vgl. नागद्वीप.

नागगन्धा (1. नाग 1, a + गन्ध) f. ein best. Knollengewächs (नाकुली, सर्पगन्धा u. s. w.) RĀGAN. im ÇKDr.

नागगर्भ (1. नाग + गर्भ) n. Mennig RĀGAN. im ÇKDr.

नागचूड (1. नाग 1, a + चूड) m. dessen Haarschopfaus Schlangen besteht, Bein. Çiva's ÇIV.

नागच्छा (1. नाग 1, b + छ) f. eine best. Pflanze, *Tiaridium indicum* Lehm. RĀGAN. im ÇKDr.

नागज (1. नाग + ज) n. 1) Zinn H. 1042. — 2) Mennig H. 1061. RĀGAN. im ÇKDr.

नागजिह्वा (1. नाग + जिह्वा) f. eine best. Pflanze, = अनन्तमूल, शारिवा RATNAM. 26.

नागजिह्विका (1. नाग + जिह्वा) f. rother Arsenik AK. 2, 9, 108. H. 1060.

नागजीवन (1. नाग + जीव) n. Zinn H. 1042. °शत्रु der Feind des Zinnes, Auripigment NIGH. PR.

नागतीर्थ (1. नाग + तीर्थ) n. N. pr. eines Tirtha ÇIVA-P. in Verz. d. Oxf. H. 67, a, 14. °माकृत्य MACK. Coll. I, 74.

नागदत्त (1. नाग + दत्त) 1) adj. von den Schlangen gegeben: शयने दिव्यम् MBH. 1, 5033; vgl. 5057. — 2) m. N. pr. a) eines der 100 Söhne des Dhṛtarāṣṭra MBH. 1, 2737. 4550. 7, 6938. — b) eines mit Çākjamuni in Berührung gekommenen Mannes LALIT. 167. — c) eines Königs von Ārjavarta, Zeitgenossen des Samudragupta, LIA. II, 952.

नागदत्त (1. नाग 1, b + दत्त) 1) m. a) Elefantenzahn, Elfenbein H. an. 4, 111. MED. t. 203. MBH. 12, 3630. — b) Pflanz in der Wand zum Anhängen von Sachen H. 1011. H. an. MED. PĀNĀT. 116, 19. 252, 10. — 2) f. छा (adj. comp.) N. pr. einer Apsaras R. 2, 91, 17. — 3) f. ई (adj. comp.) a) N. einer Pflanze, *Tiaridium indicum* Lehm. H. an. MED. RATNAM. 35. SUÇR. 1, 138, 12. 2, 62, 6. 102, 9. 284, 8. 387, 16. — b) = कुम्भा MED., welches ÇKDr. und WILS. hier durch Hure erklären: aber H. an. hat statt dessen कुम्भाख्यभेषज eine best. Arzneipflanze.

नागदत्तक (wie eben) 1) m. a) Elfenbein VARĀH. BRH. S. 52, 62. — b) Pflanz in der Wand zum Anhängen von Sachen AK. 3, 4, 238. HIT. 27, 12. Schol. zu KĀTJ. ÇA. 644, 4. — 2) f. °दत्तिका N. einer Pflanze, *Tragia involucreta* L. RATNAM. 69.

नागदमनी (1. नाग + दम) f. N. eines Strauches, = जम्बू, जाम्बवती, वृक्षा u. s. w. RĀGAN. im ÇKDr.

नागदलोपम (1. नाग 1, f - दल + उपमा) n. N. eines Baumes, *Xylocarpus Granatum* Koen., RATNAM. 254.

नागदाशक (wohl नाग - दासक) m. N. pr. eines Prinzen SCHIFFNER, Lebensb. 266 (36). Vgl. KÖPPEN I, 146. 202.

नागदेष्टिका f. die Betel-Pflanze NIGH. PR.

नागदेव (1. नाग + देव) m. N. pr. eines Autors Verz. d. B. H. No. 1022.

नागदु (1. नाग + दु) m. eine *Euphorbia* (समत्तडुग्धा) ÇABDAK. im ÇKDr.

नागद्वीप (1. नाग 1, a + द्वीप) m. N. eines Dvīpa in Ġambūkhāṇḍa

oder Bhārata-varsha MBH. 6, 251. VP. 175. Νάγιδίβα auf Ceylon PROL. LIA. I, 201, N. ult. — Vgl. नागखण्ड.

नागनक्षत्र (1. नाग + नक्षत्र) n. viell. Bez. der drei die Nāgavithi bildenden Sternbilder Verz. d. B. H. No. 1265.

नागनाथ (1. नाग + नाथ) m. 1) König der Schlangen Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 6, ÇI. 16. — 2) N. pr. zweier Männer Verz. d. B. H. No. 833. — 3) नागनाथ n. und नागनाथेशलिङ्ग n. N. eines der dem Çiva geweihten Liṅga WOLFF. Myth. 80. 81. Verz. d. B. H. No. 1242.

नागनाभ m. N. pr. eines Mannes Verz. d. Oxf. H. No. 467. Die Form des Wortes ist AUFRECHT nicht als sicher erschienen.

नागनामक (1. नाग + नामन्) n. Zinn NIGH. PR.

नागनामन् (wie eben) m. Basilienkraut (तुलसी) NIGH. PR.

नागनायक (1. नाग + नायक) m. Führer —, Haupt der Schlangen RĀGAN. 1, 224. deren 8 aufgezählt TRIK. 1, 2, 6.

नागनासा (1. नाग + नासा) f. Elefantenrüssel: °नासोर R. GORR. 2, 30, 30. 5, 22, 2.

नागनिर्णय m. = निर्णय und नागदत्त ein Pflock in der Wand zum Aufhängen von Sachen ÇAṬĀDH. im ÇKDr.

नागपञ्चमी (1. नाग + पञ्चमी) f. eine best. Festtag, der fünfte Tag in der lichten Hälfte des Monats Çrāvaṇa AS. RES. III, 288. Nach ÇKDr. der fünfte Tag in der dunklen Hälfte des Monats Āṣāḍha, der in AS. RES. III, 287 मनसापञ्चमी heisst.

नागपति (1. नाग + पति) m. Schlangenfürst HARIV. 14742. MĀRK. P. 23, 74.

नागपत्नी (1. नाग + पत्नी) f. = नागदमनी BHĀVAPR. im ÇKDr.

नागपत्नी (wie eben) f. eine best. Pflanze, = लक्ष्मणा RĀGAN. im ÇKDr.

नागपद (1. नाग + पद) m. eine Art coitus RATIM. im ÇKDr. — Vgl. 1. नाग 2, c.

नागपर्णी (नाग + पर्ण) f. die Betel-Pflanze NIGH. PR.

नागपाल (1. नाग + पाल) m. N. pr. eines Mannes RĀGA-TAR. 8, 621. 626. 1470. 1976. 2217. eines Fürsten von Sāçikja DAÇAK. 193, 12.

नागपाश (1. नाग 1, a + पाश) m. 1) eine bes. Art von Schlinge oder Knoten Schol. zu KĀTJ. ÇA. 582, 18. MAHIDH. zu VS. 6, 8. ब्रह्मयन्त्रिमयो दद्यान्नागपाशमथापि वेत्यागमः ॥ वेष्टितं नागपाशेन ध्रुकुटीभीषणाननमिति देवीपुराणीयध्यानम् ÇKDr. Vgl. MBH. 8, 2586. fgg. — 2) Schlangenschlinge, Bez. von Varuṇa's Waffe H. an. 4, 312. fg. MED. c. 35. — 3) eine Art coitus H. an. MED.; vgl. 1. नाग 2, c, नागपद, नागपाशक.

नागपाशक (wie eben) m. eine Art coitus RATIM. im ÇKDr.

नागपुर (1. नाग + पुर) m. die Elefantenstadt, = गजपुर, हास्तिनपुर AV. PARIC. in Verz. d. B. H. 93. MBH. 1, 4459. 4462. 4464. 3, 8456. 12591. fg. 3, 4960. 8, 17. 9, 1465. KATHĀRĀVA in Verz. d. Oxf. H. 153, b, 30.

नागपुष्प (1. नाग + पुष्प) 1) m. N. verschiedener Pflanzen: *Rottlera tinctoria* Roxb. (पुनाग); *Mesua Roxburghii* Wight. (नागकेशर); *Micheelia Champaka* L. (चम्पक) H. an. 4, 208. MED. p. 25. — MBH. 1, 7585. HARIV. 5372. 12673. R. 3, 79, 35. 4, 50, 27. 6, 96, 3. SUÇR. 1, 139, 8. 140, 20. 2, 277, 8. 356, 13. 413, 3. 480, 20. An mehreren Stellen steht das Wort neben चम्पक und पुनाग, so dass wohl *Mesua Roxburghii* gemeint sein wird. n. die Blüthe von *Mesua Roxb.* VARĀH. BRH. S. 76, 19. — 2) f. ई = नागदमनी BHĀVAPR. im ÇKDr.